

HOAX

Co je hoax?

Anglické slovo hoax můžeme přeložit jako:

- poplašná zpráva,
- smyšlená zpráva,
- mystifikace,
- výmysl,
- novinářská kachna,
- podvod,
- žert nebo kanadský žertík apod.

Čím hoax škodí

- Vyvolává paniku a strach.
- Nabízí nebezpečné rady.
- Poškozuje důvěryhodnost šířitele.
- Poškozuje konkrétní firmy (např. Coca Cola, Microsoft, Nestlé, Mentos apod.).
- Obtěžuje příjemce, zaplavuje e-mailové schránky, zatěžuje linky a servery.
- Vyzrazuje důvěrné informace.
- Umožňuje podvodně získávat peníze (v některých případech).

Co pomáhá šíření hoaxy

- Nekritický příjem informací.
- Věrohodnost opřená o „vědecká fakta“ nebo podpořená fotografiemi.
- Výhrůžky a sliby obsažené v hoaxu.
- Dobrý úmysl (soucit, snaha pomoci či chránit apod.).
- Mateřský jazyk.

Hoax se šíří především prostřednictvím e-mailu a ICQ.

Druhy hoaxy

A. Poplašné zprávy

Zpráva manipuluje s informacemi a snaží se uživatele přimět hlavně k dalšímu šíření (např. „Pozor ICQ vir, pošlete to všem.“) nebo dokonce k nějakému destruktivnímu zásahu (např. „Smažte win.exe z instalace Windows, je to virus.“).

Do této kategorie spadají také hoaxy informující např. o vážné nemoci, úmrtí nebo uvěznění nějaké známé osobnosti.

B. Zábavné hoaxy, kanadské žertíky

Smyslem těchto hoaxů je především pobavit adresáta, protože informace, které přinášejí, jsou jen těžko uvěřitelné. Součástí mohou být také různé obrázky, u nichž je na první pohled jasné, že se jedná o koláže.

C. Smyšlené petice a výzvy

Například: „Od 1.1. 2009 bude ICQ placené. Pokud jej chcete dále využívat zdarma, pošlete tuto zprávu dalším 15 lidem z vašeho seznamu kontaktů do jedné hodiny od obdržení této zprávy.“

D. Prosbý o pomoc

Tyto hoaxy většinou působí na city. Prosí o pomoc (např. darování krve, hledání ztracené osoby) nebo přímo žádají o peníze. Obvykle jsou doprovázeny velmi emotivními fotografiemi.

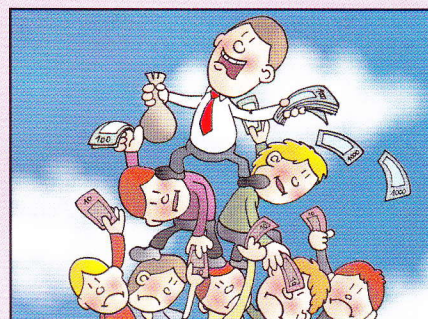
Některé z těchto zpráv původně opravdu rozeslali lidé ve svízelné životní situaci. Zprávy jsou ale šířeny dál, i když výzvy v nich již nejsou aktuální.

E. Řetězové dopisy štěstí

Dříve se šířily jen klasickou poštou, dnes se přesunuly na internet. Využívají uživatelské touhy být vtipný nebo jeho pověřivost. Často nutí k dalšímu rozesílání různými výhrůžkami („Nepřešleš-li, budeš mít smůlu.“). Naopak poslušnému uživateli slibují všechno možné.

F. Nigerijské dopisy a jiné „lákavé nabídky“

Například: „Chceme převést několik milionů z revolucí zasažené rozvojové země (zpravidla peníze z diamantů nebo ze zkonfiskované královské pokladnice) a potřebujeme k tomu Váš účet. Odměna v řádu procent až desítek procent. V čem je potíže? Na výdaje spojené s převodem potřebujeme příspěvek od Vás.“ Máte před sebou vidinu snadno vydělaných desítek až stovek tisíc, tak zaplatíte. Pak se však vyskytnou komplikace, takže opět zaplatíte. Ale potíže se objeví znovu a vy platíte a platíte... Tak dlouho, dokud jste ochotni nechat se okrádat. Na podobném principu fungují i e-maily s odkazy na e-shopy s lákavými cenami zboží např. z Asie.

G. Pyramidové hry

Princip pyramidové hry: Na špičce pyramidy je člověk, který má pod sebou lidi, a ti na něj vydělávají. Ti mají pod sebou další lidi, kteří na něj vydělávají, ti mají pod sebou zase další lidi, kteří vydělávají na ty, co jsou nad nimi atd. Je jen otázka času, kdy dojdou lidé a pyramida se zhroutí. Ale to už jsou osoby ze špičky pyramidy finančně zajištěny na celý život. Např.: „Pošli 100 korun na 5 adres, které jsou uvedeny na začátku dopisu. Přepiš dopis, na první místo napiš sebe, poslední adresu vynech. Pošli svým 5 přátelům. Brzo obdržíš obálku, ve které bude (pokud nikdo řetěz nepřeruší) 500+2500+12500+62500+312500 = 390 500,- Kč. Proto nepřerušuj řetěz.“

Když dopis pošlete, zapojíte do hry 3 905 lidí, a to jen na své vlákno! To, že za chvíli dostanete znovu tento dopis vy nebo někdo jiný z už dříve zapojených lidí a řetěz se začne přerušovat, je jasné. A tak důvěřivci ztratí své peníze a vrchol pyramidy se utěšeně „napakuje“.